

ARAPÇA SARF DİLBİLGİSİ SERİSİ

9. Ünite: Sıfat-ı Müşebbehe

الصُّفَّةُ الْمَشْبَّهَةُ

Kalıcı Niteliklerin İsimleşmiş Hali

Tanım: Nitelik ve Süreklilik

Sıfat-ı Müşebbehe, lazım (geçişsiz) fiillerden türetilen ve özne (fail) üzerinde **kalıcı veya yarı kalıcı** bir niteliğe işaret eden isim türüdür.

İsm-i Fail (Geçici)

Giden (Going) ذَاهِب

Eylem odaklı, geçici durum.

Sıfat-ı Müşebbehe (Kalıcı)

Cömert (Generous) كَرِيم

Nitelik odaklı, kalıcı karakter.

Türetiliş Kaynağı

Bu sıfatlar genellikle Sülasî Mücerred fillerin 4. ve 5. Bablarından gelir.

4. Bab

فَعِلَ - يَفْعَلُ

(Fa'ila - Yef'alu)

Genellikle renkler,
kusurlar ve içsel
duygular.

5. Bab

فَعُلَ - يَفْعُلُ

(Fa'ula - Yef'ulu)

Genellikle karakter ve
ahlaki özellikler (Güzel,
Çirkin, Cömert).

(Kaynak: Sayfa 58)

1. Grup: Renk, Kusur ve Süs

Fiziksel ve gözle görülen nitelikleri ifade eder.

Renkler (Colors)

Kırmızı, Beyaz, Siyah

Kusurlar (Defects)

Kör, Topal, Dilsiz

Süs/Güzellik (Adornments)

Sürmeli göz

Adım 1: Müzekker (Eril) Kalıbı

أَفْعَلُ

Ef'al

أَحْمَرُ

(Ahmer)
Kırmızı

أَبْيَضُ

(Ebyad)
Beyaz

أَعْرَجُ

(A'rec)
Topal

أَبْكَمُ

(Ebkem)
Dilsiz

(Kaynak: Sayfa 58)

Adım 2: Müennes (Dişil) Kalıbı

أَفْعَلُ

فَعْلَاءُ

Fa'lâ

حَمْرَاءُ

(Hamra) - Kırmızı (Bayan)

بَيْضَاءُ

(Beyda) - Beyaz (Bayan)

عَمِيَاءُ

(Amya) - Kör (Bayan)

Özet Tablo: Renk ve Kusurlar

Anlam (Meaning)	Müzekker (أَفْعَلُ)	Müennes (فَعْلَاءُ)
Kırmızı	أَحْمَرُ (Ahmer)	حَمْرَاءُ (Hamra)
Yeşil	أَخْضَرُ (Ahdar)	خَضْرَاءُ (Hadra)
Mavi	أَزْرَقُ (Ezrak)	زَرْقَاءُ (Zerka)
Dilsiz	أَبْكَمُ (Ebkem)	بَكْمَاءُ (Bekma)
Kör	أَعْمَى (A'mâ)*	عَمِيَاءُ (Amya)

*Not: A'mâ fonetik olarak kalıba uymaktadır, ancak yazılışı farklıdır.

2. Grup: Doluluk, Boşluk ve İçsel Durumlar

Geçici olmayan ancak vücudun veya ruhun bir durumunu anlatan sıfatlar.

Boşluk

Açlık, Susuzluk

Doluluk

Tokluk

Duygu

Öfke, Coşku

Kalıp: Fa'lân (Erkek) ve Fa'lâ (Bayan)

فَعْلَان

Fa'lân

عَطَّشَان (Atşan)

Susuz (Erkek)

فَعْلَى

Fa'lâ

عَطَّشَى (Atşa)

Susuz (Bayan)

Müennes yaparken sondaki 'Nun' düşer, 'Elif Maksura' gelir.

Sık Kullanılan İçsel Durumlar

Sarhoş

(سَكْرَان) (Sekran)

Tembel

كَسْلَان (Keslan)

Aç

جَوْعَان (Cev'an)

Susuz

ظَمَّان (Zam'an)

Bu kelimelerin dişilleri 'Sekra', 'Kesla', 'Cev'a', 'Zam'a' şeklindedir.

3. Grup: Genel Karakter ve Nitelikler

Genel ahlaki ve fiziksel özellikleri anlatan en yaygın kalıplar.

فَاعِلٌ

(Fa'eel)

En yaygın kalıptır.

كَرِيمٌ

(Kerim - Cömert)

شَرِيفٌ

(Şerif - Şerefli)

Kalıp: فَعْلٌ

فَعْلٌ

(Fa'l)

Kısa kalıptır.

سَهْلٌ

(Sehl - Kolay)

صَعْبٌ

(Sa'b - Zor)

Çoğul (Cemi) Yapıları

Sıfat-ı Müşebbehe'nin çoğulları genellikle kuralsızdır (Cemi Mükesser).

Renkler ve Kusurlar

أَحْمَرَ → حُمْر
(Ahmer) (Humr)

Kırmızılar

Vowel change: Ah-mer → Hum-r
(Fatha/Sukoon → Damma/Sukoon)

İçsel Durumlar

سَكْرَانَ → سُكَارَى
(Sekran) (Sukârâ)

Sarhoşlar

Karşılaştırma: Geçici mi, Kalıcı mı?

İsm-i Fail (Geçici)

جَالِسٌ (Câlis)

Oturan (Şu an)

Biri şu an oturuyor olabilir,
ama kalkınca bu sıfat biter.

Sıfat-ı Müşebbehe (Kalıcı)

حَسَنٌ (Hasan)

Güzel (Yaratılıştan)

Bu güzellik geçici değildir,
kişinin doğasında vardır.

Biri ne yaptığını anlatır, diğeri kim olduğunu anlatır.

Özet Tablo (Master Cheat Sheet)

Renk ve Kusur		İçsel Durum		Genel Nitelik	
Pattern	أَفْعَلٌ / فَعْلَاءٌ	Pattern	فَعْلَانٌ / فَعْلَى	Pattern	فَعِيلٌ / فَعْلٌ
Keywords		Keywords		Keywords	
Ahmer	أَحْمَرٌ	Atşan	عَطْشَانٌ	Kerim	كَرِيمٌ
Hamra	حَمْرَاءٌ	Atşa	عَطْشَى	Sehl	سَهْلٌ
A'rec	أَعْرَجٌ	Gadban	غَضْبَانٌ		

Cümle İçinde Uygulama

لَبِسَ عَلِيٌّ قَمِيصًا أبيضَ

Ali **beyaz** bir gömlek giydi.

Renk
(Müzekker - Ef'al)

المریضةُ شبعانةٌ

Hasta (bayan) **toktur**.

İçsel Durum
(Müennes - Fa'lâ/Fa'lâne)

الأستاذةُ نشیطةٌ

Bayan hoca **çalışkandır**.

Genel Nitelik
(Müennes)

Başarılar dileriz.